

ньо орієнтована на практичну дію, втілення в життя, дотримання в повсякденній поведінці та може існувати у вигляді конкретного документа". В сучасній науковій літературі поняття "соціальна доктрина" та "соціальне вчення" (іноді суспільне вчення) часто вживаються як синоніми, на думку професора П.Яроцького, "мають певний змістовний відтінок". [1, с.115].

Взявши за основу визначення "соціальна участь", термін "суспільно-політична участь духовенства УГКЦ" можливо трактувати як, залучення духовенства УГКЦ до вироблення та реалізації соціально-побутових та суспільно важливих сферах життєдіяльності, а також впливу на діяльність курсу держави в цих галузях і прийняття політико-управлінських рішень. Політика та релігія є одними з головних форм суспільної свідомості, та за певних умов та історичних обставин здатні впливати одна на одну, що в свою чергу і відображається й в підтримці Церквою гуманітарних проєктів. В той час як політика впливає на релігію прямо, і основним інструментом впливу є Закон, як суспільна норма, релігія впливає на політику опосередковано – через суспільство, громадську думку і мораль, яка в даному випадку також постає в вигляді суспільної норми. Вплив на суспільство та громадську думку відбувається через людську свідомість. Саме тому варто розмежувати поняття свідомості політичної та свідомості масової. Розглядаючи політичну свідомість також варто виділяти свідомість буденну (виникає з повсякденної практики) та теоретичну (відображає корінні інтереси певної групи яка бореться за владу). Свідомість масова характеризується буденністю, статичністю та невизначеністю. В ній зберігаються знання, уявлення, норми і цінності набуті особою. В контексті дослідження, говорячи про соціальну доктрину або соціального підприємництва УГКЦ, можна інтерпретувати її як "...одну з основних форм суспільної свідомості, безпосереднє і опосередковане відображення політичного життя суспільства, предметом якого є проблеми влади, формування, розвиток і задоволення інтересів та потреб політичних суб'єктів; сукупність поглядів, оцінок, установок, які відображаючи політико-владні відносини набувають певної самостійності". [2, с.57].

Враховуючи те, що УГКЦ через свою соціально-політичну доктрину і відповідні моральні імперативи та оціночні судження, здійснює опосередкований вплив на прийняття та впровадження політичних рішень та політи-

чну свідомість віруючих, а також вибудовує стійкий шаблон базових уявлень і цінностей орієнтований на одержання бажаного результату, отже можемо її характеризувати як політичного актора і, як такого хто виконує соціальну місію, тобто має суспільно важливе значення.

Соціальне підприємництво УГКЦ було ідеологічно засноване Андреем Шептицьким, починаючи від кооперативні ліцеїв, спеціалізовані гімназії для дітей-сиріт і просто талановитих дітей, в подальшому було пророблено та розвинуто народну банківську систему в Галичині й вкладені кошти для будівництва заводів, фабрик у західних регіонах країни, акціонерами яких ставали робітники та селяни.

Одним з важливих напрямів діяльності стало заснування товариства "Земля" для викупу великих земельних ділянок, щоб згодом розподілити їх між бідними селянами. Андрей Шептицький став не тільки ідеологом розвитку та використання соціального підприємництва а й був ініціатором багатьох інноваційних проєктів, лобював соціальні та економічні закони в австрійському парламенті та галицькому крайовому сеймі, що стосувалися надання відповідних пільг безземельному селянству, створення профспілок для робітників, захисту лісів, карпатських зон. Таким чином, прибутки від діяльності спрямовувалися на різні освітні та соціальні програми для молоді, інвалідів, бідних сімей, розвитку інфраструктури території та громад, допомогу бідним селянам та робітникам, щоб ті почувалися повноцінними і незалежними громадянами. Витоки соціального підприємництва сягають ще перших кооперативних рухів, прикладом чого є діяльність Роберта Олена, який закликав робочих заснувати виробників із спільною власністю на засоби виробництва, тим самим захистивши ідею кооперативів не лише з комерційного погляду, але побачивши в кооперативах соціальне підприємство [3, с.51].

Список використаних джерел:

1. Тітовський І. Вплив розуміння християнами догматів Святої Трійці на формування суспільно-політичних відносин / І. Тітовський // Релігієзнавство в актуальності його проблем. Пам'яті професора А. Гудими : зб. Статей-вшанувань, наук. праць та експертиз / за ред. проф. А. Колодного. – К., 2014. – № 71/72. – С. 111–120.
2. Яроцький П. Особливості розвитку соціального вчення католицизму / П. Яроцький // Українське релігієзнавство. – 2001. – № 20. – С. 55–64.
3. Яроцький П. Митрополит А. Шептицький: між Церквою і політикою / Петро Яроцький // Людина і світ. – 1990. – № 11. – С. 49–54.

Т. В. Гаврилюк, д-р філос. наук, доц.
Національна академія статистики, обліку та аудиту, Київ, Україна

ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРЕЦЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Православ'я в Греції є державною релігією, що закріплено Конституцією країни. Воно відіграє визначну консолідуючу роль, здійснює значний вплив на всі сфери буття сучасної Греції, формує основні світоглядні орієнтири. Зокрема, Закон Божий включений до загальноосвітньої програми, а теологічні факультети присутні в кожному університеті. Окрім освітньої сфери, православна церква проводить активну соціальну діяльність в усіх сферах життя, маючи тісне співробітництво як з державою, так і з різноманітними суспільними структурами. Грецька Церква є вагомим економічним силою – їй належить значна кількість земельних ділянок, які використовуються під будівництво храмів, монастирів, лікарень, будинків для літніх людей та інших соціальних закладів, або ж здаються в оренду для здійснення соціально-корисної діяльності.

В галузі соціальної діяльності та соціальних інновацій грецька Церква притримується трьох основних векторів:

1. Православна церква та наукові переваги – ця діяльність спрямована на створення можливостей для молодих та талановитих науковців, які зберігають та розвивають багатий символічний, соціальний, культурний та людський капітал Церкви. Головною метою має бути обмеження виїзду інтелектуального капіталу за кордон, створення можливостей для професійного розвитку та передового досвіду у секторах з низькими можливостями працевлаштування та низькою заробітною платою, яка зазвичай залежить від економічної кризи, але має неоціненну цінність для національної культури, історії та майбутнього нації.

2. Православна церква та соціальна економіка – вектор спрямований на заохочення та підтримку дій соці-

льною економіки та соціального підприємництва. Основна мета полягає в тому, щоб надати інформацію, практичне навчання і підтримку груп громадян зі створення соціальних кооперативів або секторів соціальної економіки (таких як кооперативи, асоціації, фонди, некомерційні організації та загальні фонди), з головною метою реалізації колективних, соціальних та суспільних цілей.

3. Православна церква та громадянська Європа. Метою цього вектору є розвиток довгострокового партнерства з органами Європейського Союзу, Європейською Комісією, Європейським Парламентом, Європейським Економіко-соціальним Комітетом та громадськими або колективними організаціями на європейському рівні. Головна мета – створення умов міцної синхронізації церковних ініціатив з політикою та можливостями фінансування, які розвиваються в Європі [1].

Означені три напрями діяльності Церкви є стислим виразом програми "Православна Церква та соціальні інновації", розробленої Інститутом соціальної економіки. Програма являється проектом довгострокових заходів по розробці інноваційних ініціатив місцевого розвитку метрополій Православної Церкви як в Греції, так і в її представництвах за кордоном. В рамках програми, Інститут соціальної економіки пропонує високу якість і професійні консультації в галузі інноваційних технологій та їх впровадження з метою покращення соціального та економічного стану громадян Греції [2].

Програма є прикладом плідної та тісної співпраці Церкви та соціальних інститутів, оскільки усі заходи, які вона пропонує, є частиною заходів соціальної відповідальності Інституту соціальної економіки країни. Здійснення тих чи інших заходів відбувається на основі локальних потреб кожної метрополії та досягається за допомогою груп добровольців, які пропонують свої знання, роботу та підтримку.

Важливим є те, що програма "Православна церква та соціальна економіка" розробляється та здійснюється з максимальною повагою до свободи совісті та прав громадян незалежно від релігії. Громадяни незалежно від віросповідання можуть скористатися перевагами та результатами проектів, які вона пропонує [2].

Реалізація програми забезпечується структурою Церкви, характерною перевагою якої є рух від центру (єпископату) до периферії (парафії), що сприяє швидкому і гнучкому впровадженню соціально спрямованих цілей. В такий спосіб досягається втілення програми навіть у віддалених містах та селищах Греції, які часто не можуть стати одержувачами організованої державної соціальної допомоги.

Важливим фактором втілення соціальних інновацій через Церкву є наявність у ній значного соціального капіталу у вигляді пожертвувань і благодіянь, які реінвестуються на користь держави загального добробуту. Складається враження, що соціальні благодійники відчують себе більш безпечно, інвестуючи свій соціальний капітал у Церкву, ніж у державу.

Церква має свободу дії та спілкування з кожною соціальною групою населення, створюючи такі міжособистісні відносини, за яких не лише людина почувається членом Церкви, але і Церква є членом тієї чи іншої родини. Чутливість, не байдужість Церкви до вирішення проблем як місцевих, так і іноземних громадян, робить її чутливою до питань соціальної солідарності, що знаходить вираження у наступному: Церква не сприймає проблеми іноземців як проблеми "інших", а як власні проблеми. Це повністю узгоджується з іншими програмами ЄС щодо залучення людей до добровольчої діяльності і соціальної активності.

Уряд Греції вносить високу оцінку церковному волонтерству, наголошуючи на користності та ефективності означеного виду діяльності особливо в умовах кризи, коли тисячі громадян залишаються без роботи та засобів до існування.

Важливу роль відіграє православна церква і в соціокультурному аспекті, оскільки сама постає культурним надбанням держави. Письмові пам'ятники грецьких Отців Церкви є духовною спадщиною, яка мало вивчена з точки зору їх практики в світлі соціальної економіки, що зумовлює започаткування нового вектору дослідницької діяльності.

Не зважаючи на те, що православ'я є державною релігією, Церква позиціонує себе вільною від ідеологічних впливів, оскільки "Церква як Тіло Христове діє для порятунку і єдності всіх людей в особі Бога в той час як Христос людина, захищає церкву від релігійного ідеологічного, етнічного або духовного абсолютизму. Церква не абстрактна ідея, ідеологія чи моральність. Це живий організм з думкою, пропозицією життя та світогляду. Таким чином, Церква домагається створення комплексної системи соціального забезпечення та економіки, уникаючи при цьому тиску політико-економічної системи" [2].

Важливим фактором реалізації програми "Православна церква та соціальні інновації" постає участь Церкви у розбудові суспільства соціального розвитку. Означений напрям реалізується в тісній взаємодії з Європейським фондом соціального підприємництва. Основоположним гаслом якого є: перехід від банку бідних до етичного банку. В такий спосіб, православна церква активно бере участь у організації соціальної економіки, надаючи суспільству соціального розвитку моральні та матеріальні ресурси для досягнення своїх цілей.

Означена програма може слугувати гарним прикладом для соціальних програм, соціальної діяльності та соціального підприємництва українських церков. Її різновекторність та спрямованість на тісну взаємодію з державою та програмами ЄС забезпечує тривалість та ефективність дії, яку потребує і очікує від церков і українське суспільство.

Список використаних джерел:

1. Από την εκκλησιαστική φιλανθρωπία στις κοινωνικές επενδύσεις και την κοινωνική οικονομία. Електронний ресурс. Режим доступу – <http://www.epixeiro.gr/article/2604>

2. Ορθόδοξη Εκκλησία και Κοινωνική Καινοτομία. Електронний ресурс. Режим доступу – <https://www.social-economy.com/ecclesia.html>

О. О. Колібан, канд. філос. наук, асистент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО СОЦІАЛЬНЕ СЛУЖІННЯ В ПРОТЕСТАНТИЗМІ

Як уже зазначалося у наших попередніх дослідженнях, "соціальним вченням називають комплекс уявлень, що складається в межах релігійної організації та має на меті

осмислення соціальних процесів сучасності. Зазвичай соціальне вчення структурується в офіційний документ релігійної організації (концепцію, доктрину)" [3, С. 81].

Якщо говорити про розвиток протестантизму та протестантських соціальних доктрин в Україні, то важливо звернути увагу на одну особливість, котру відзначає український дослідник Є. Буга, а саме: "за роки незалежності української держави нетрадиційні віросповідання пройшли досить складний шлях за догматичними, культурно-обрядовими, інституційно-організаційними вимірами, ступенями відкритості до суспільства і ставленням до держави і, навпаки, ставленням суспільства і держави до них – від секти, деномінації до церкви" [1, С. 35]. Таким чином, рівень підготовки, прийняття та використання на практиці відповідних документів – соціальних концепцій та доктрин – у випадку кожної окремої релігійної організації різняться. Більше того, на думку українського релігієзнавця М. Черенкова "всі протестантські соціальні доктрини трансформуються у спосіб життя, втілюються в буденність, стають засадами етики та соціальних відносин, підвалинами чого виступають індивідуальна свобода та відповідальність, цінність особи, а також віра як самовизначення людини, що узгоджується з соціальними принципами індивідуалізму, демократизму, християнського гуманізму та свободи релігії". [5, с. 14]. То ж, будучи прийнятими у певний історичний етап становлення релігійної організації, соціальні доктрини виконують важливу роль, стаючи невід'ємною складовою життя як кожного окремого віруючого, так і релігійної організації в цілому.

Очевидно, що розглядати питання місця соціального служіння в межах протестантських релігійних організацій через конкретні документи видається нам більш обґрунтованим. Тому розглянемо діяльність Церкви Адвентистів Сьомого Дня та їх відповідний документ "Основи соціального вчення Церкви АСД", що був прийнятий у 2001 році та став реакцією представників церкви на проблеми сучасності.

Тема соціального служіння представлена в "Основах соціального вчення Церкви християн Адвентистів Сьомого Дня в Україні" та засвідчує наступне: "головною метою соціального служіння Церкви є утвердження в суспільній свідомості гідності і цінності людської осо-

бистості як створеної за образом і подобою Бога і розкриття християнської любові і доброти" [4].

Як зазначають українські дослідники "основні напрями соціального служіння Церкви визначаються тим колом соціальних проблем, які окреслені Святим Письмом: нагодувати голодних, напоїти спраглих, одягти роздягнених, відвідувати хворих, приходити до ув'язнених, піклуватися про вдів і сиріт, навчити тих, кому бракує знань, утішити страждальців. Соціальна доктрина Церкви АСД основою соціального служіння визначає особисту участь у ньому кожного, високу мотивацію і творчу реалізацію закладеного в християнстві потенціалу милосердя й любові [2, С. 411-412]. Для більш ефективного соціального служіння віруючих створюються благодійні та громадські організації в різних містах та країнах, проте основними центрами все ж лишаються місцеві громади.

Таким чином, тема соціального служіння є стрижневою для представників ЦАСД: вона представлена в соціальній доктрині церкви та на практиці стає невід'ємною частиною життя віруючих, демонструє відкритість протестантизму до суспільствата і його включеність в соціальне середовище.

Список використаних джерел:

1. Буга Є. В. Соціальні доктрини протестантизму в контексті соціокультурних перетворень українського суспільства / Є. В. Буга // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Соціологія. – 2013. – Т. 225, Вип. 213. – С. 35.
2. Історія релігії в Україні : [у 10 т.] / [редкол. : А. Колодний (голова) та ін.]. – Київ-Дрогобич, 2007. – Т. 6: Пізній протестантизм в Україні. (п'ятидесятники, адвентисти, Свідки Єгови) / [за ред. П. Яроцького]. – С. 411-412.
3. Колібан О. О. Соціальні вчення релігійних організацій: український контекст // "Дні науки філософського факультету – 2018", Міжн. наук. конф. (2018; Київ). Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2018", 26-27 квіт. 2018 р.: [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: У. В. Мовчан [та ін.]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2018. – Ч. 3. – С. 81-82.
4. Социальное служение Церкви как ответ на нужды общества [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adventist.in.ua/x-sotsialnoe-sluzhenie-tserkvi-kak-otvet/>. – Назва з екрану (18.09.2018).
5. Черенков М. Протестантизм як рафіноване християнство : [монографія] / М. Черенков, А. Колодний, Л. Филипович // Українське релігієзнавство. – К., 2009. – Спецвипуск 2009-2. – С. 14.

М. В. Лушаков, студ.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРАВОСЛАВНЕ ХРИСТІАНСТВО І ПІДПРИЄМНИЦТВО

Реформування економіки та подолання кризових станів суспільства зробили актуальними питання значимості підприємницької праці як способу самовираження особистості.

Вирішення цього питання багато в чому пов'язане з традиційними цінностями, зокрема з вивченням ставлення християнства до проблеми праці та підприємництва. Посилення впливу православної церкви в українському суспільстві робить позицію релігії істотним чинником, що створює основу для моральної легітимації підприємницької діяльності. Саме тому стає актуальним дослідження ставлення християнської православної церкви до проблеми підприємництва та значущості підприємницької діяльності в житті людини, яка вірує, і суспільства, яке звертається до Бога в своєму пошуку істини. Важливо з'ясувати, наскільки ринкові реформи співвідносяться із самим духом християнства, із православною духовністю, і якою мірою християнське віровчення може сприяти процесам модернізації економіки.

І. Про діалектичний характер співвідношення підприємницької діяльності та християнського віросповідання.

Християнство у своєму первинному вигляді досить упереджено ставиться до накопичення матеріального багатства. В основі християнського дискурсу – звернення до багатства духовного, що відповідає ученню Христовому. Більш того, християнство від початку було зорієнтоване на нужденних, обманених, тих, хто потребує Божого захисту. У такому контексті зрозумілими є слова Господа, передані евангелістами Матвієм та Лукою: "Іще вам кажу: Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!" (Мв. 19:24; Лк. 18:25). Так само слід розуміти і слова Господа: "Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть" (Мв. 6:19-20).

Накопичення матеріального багатства заради багатства суперечить самому духові віровчення, оскільки від-

волікає віруючого від головного – слідування заповідям Господнім: "Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиша життєва, це не від Отця, а від світу. Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває!". (1Ін.2:15-17). "І промовив до них: Глядіть, остерігайтеся вської зажерливости, бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його" (Лук.12:15).

"Ніхто двом панам служити не може, бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові служити й мамоні" (Мф.6:24).

Мамона (в перекладі з арамейської "майно") є запозиченим словом у грецькій мові, що означає "багатство" та "розкіш" (Мф 6:24; Лк 16: 9,11,13). Мамона – це те, чому ти довіряєш, і від кого ти щось очікуєш. У грецькій і в давньоримській версії мамона має аналог: Гермес (грецька) і Меркурій (римська) – бог-покровитель торгівлі.

Отже, "Не мордуйся, щоб мати багатство, відступи-ся від думки своєї про це, свої очі ти звернеш на нього, й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба..." (Прит.23:4-5).

Бізнесова діяльність є сумісною з православною вірою тільки тоді, коли вона відповідає Заповідям Господнім, моральним основам сучасного суспільства.

Культ грошей з огляду на православне віросповідання є гріхом, коли людина заради збільшення статків іде на злочини. Людина, самоціллю якої є матеріальне багатство, заради нього готова зрадити релігійні цінності.

Так, культ поклоніння Мамоні, уособлений в золотому тільці, є прикладом такої релігійної зради: "І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, ми не знаємо, що сталося йому. І сказав їм Аарон: Поздіймайте золоті сережки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене. І ввесь народ поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю! І побачив це Аарон, і збудував жертвника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: Завтра свято для Господа! І повставали вони вввранці рано вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали бавитися" (Вихід, 32:1-4, 27).

Більше того, не буде щасливою людина, що не думає про духовне – і сама страждати буде від докорів сумління, і інших буде призводити до страждання. А саме, раб, що зарив один талант, щасливим не був. Він був покараний, "бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, забереється від нього й те, що він має. (Мф, 25:29-30). Тут ідеться не про матеріальні статки, а про духовні чесноти.

ІІ. Бізнес може бути доброю справою, а бізнесмен – благочестивим чадом Церкви, її частиною. Для цього комерційна діяльність має бути підпорядкована заповідям; православний бізнесмен має керуватись заповідями Божими (Вихід, 20:2-17) і мораллю Нового Заповіту.

Так, приховування податків, хабарництво та подібне теж є гріхом, бо, приховуючи податки, підприємець по суті обкрадає бюджет, в тому числі сиріт, пенсіонерів, інвалідів. Багато хто виправдовує такий спосіб життя, але такі виправдання неприйнятні з точки зору православного християнства, адже такий метод ведення господарства з часом призводить до розрухи. Натомість,

Євангеліє сповіщає: "Тож віддайте кесареви кесареві, а Богові Боже". (Мф. 22:21).

Євангеліє вчить бути милосердним до нещасних, ділитися з ними і засуджує тих, хто так не чинить. У притчі про багатого і Лазаря Господь наш Ісус Христос це наочно ілюструє. "Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, і бажав годуватися кришками, що зо столу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому... Та ось сталося, що вбогий умер, і на Авраамове лоно віднесли його Анголи. Умер же й багатий, і його поховали. І, терплячи муки в аду, звів він очі свої, та й побачив здала Авраама та Лазаря на лоні його. І він закричав та сказав: Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені Лазаря, нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!... Авраам же промовив: Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас. А він відказав: Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, бо п'ятьох братів маю, хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання! Авраам же сказав: Вони мають Мойсея й Пророків, нехай слухають їх! А він відказав: Ні ж бо, отче Аврааме, але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються. Йому ж він відказав: Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, не йнятимуть віри! (Лк. 16:19-31). Таким чином, притча закликає ділитись хоча б надлишками.

Отже, при веденні справ не треба забувати Бога.

ІІІ. Про гармонію між багатими і бідними слушно сказано в апокрифічному, тексті "Пастир Герми". Бідний монах, що молиться, уподібнюється плодоносній виноградній лозі, а багатий – це в'яз, який, хоча сам і не приносить плодів, але підтримує лозу.

"Багатий має велику кількість скарбів, але бідний перед Господом. Зайнятий своїми багатствами, він дуже мало молиться Господу і якщо має якусь молитву, то недостатню, і вона не має сили. Але коли багатий подає бідному те, в чому він потребує, тоді бідний молить Господа за багатого, і Бог подає багатому всі блага, бо бідний є багатим в молитві і молитва його має велику силу перед Господом. Багатий подає бідному, віруючи, що його слухає Господь, і охоче і без сумніву подає йому все, піклуючись, щоб у нього не було в чому-небудь нестачі. Бідний дякує Богові за багатого, що дає йому. Так люди, думаючи, що в'яз не дає плоду, не розуміють того, що під час посухи в'яз, маючи в собі вологу, живить виноградну лозу, і виноградна лоза завдяки цьому дає подвійний плід – і за себе, і за в'яз. Так і бідні, благаючи Господа за багатих, бувають почуті і множать багатства їх, а багаті, допомагаючи бідним, підбадьорюють їх душі. І ті, і інші беруть участь у добрій справі. Отже, хто поступає таким чином, не буде залишений Господом, але буде вписаний в книзі життя. Блаженні ті, хто, маючи багатство, усвідомлюють, що вони збагачуються від Господа, бо хто відчує це, той може чинити добро" [1].

Євангеліє показує, як один багатий чоловік послужив ділу Церкви: Йосип Аримафейський, аристократ, член Синедріону, власним коштом викупив тіло Ісуса Христа і поховав його.

"А коли настав вечір, через те, що було Приготовлення, цебто перед суботою, прийшов Йосип із Ариматеї, радник поважний, що сам сподівався Царства Бо-